

UZZIŅAI

Kuplā ģimenē bērni ir laimīgāki

Latvijā ir vairāk nekā 39 tūkstoši ģimeņu, kurās aug trīs, četri un vairāk bērnu. Šī gada pavasarī "Amigo iniciatīva laimīgām ģimenēm" un Sabiedrības integrācijas fonds sadarbībā ar sabiedriskās domas pētījumu centru SKDS veica pētījumu, kura mērķis bija iepazīt daudz bērnu ģimeņu ikdienu – gan tās emocionālo, gan praktisko pusi, kā arī paraudzēt uz sabiedrības attieksmi pret daudz bērnu ģimenēm. Aptaujā no visiem Latvijas reģioniem piedalījās 3837 vecāki, kuriem ir trīs vai vairāk bērnu jeb teju desmit procentu Latvijas daudz bērnu ģimeņu.

Pētījuma rezultāti liecina, ka 75% vecāku lēmumu par kuplas ģimenes veidošanu pieņēmuši apdomīgi un pārdomāti, savukārt 15% vecāku atzinuši, ka bērnu skaits nav bijis apzināti plānots. Gandrīz puse no aptaujātajiem vecākiem jeb 46% paši ir auguši daudz bērnu ģimenēs, un 35% vecāku pētījumā pauduši pārliecību, ka kuplā ģimenē bērni ir laimīgāki. Turpretim 71% vecāku pētījumā norādījuši, ka mūsu un brāļu ciešās attiecības ļauj vieglāk iemācīt bērniem atbildības sajūtu un rūpes par līdzcilvēkiem.

Vērtība, kas nezūd

Četri bērni ģimenē, tās, protams, ir lielākas rūpes, bet galvenokārt prieks par atvasēm un gandarījums par savstarpējām attiecībām.

Bērnu smieklī pagalmā

Edgars Smilga no Amatas novada atzīst, ka vēl pirms dažiem gadiem nav domājis par daudz bērnu ģimeni, tomēr tagad, kad kļūvis par četrus bērnu tēvu, jūtas laimīgs un ikdienu citādu nevar iedomāties: "Mums jau bija divi brīnišķīgi dēli, bet tad pieteicās dvīņu meitenītes. Nenoliegšu, sākums bija ļoti grūts. Biju jau aizmirsis, kā ir naktīs negulēt. Un tad atkal ar to sastapos, tikai šoreiz dubultā. Pavisam nesen no Rīgas esam pārcēlušies uz Amatas novadu. Bērni skraida pagalmā, ik dienu dzirdam smieklus, tā sajūta ir neizsakāmi laba. Ikdienu stress, kas ir darbā, mirkli pazūd, kad vakarā ieraugu savus bērnus. Mēs ar sievu cenšamies viņiem iemācīt dzīves vērtības, tā galvenā jau visiem ir zināma – tie ir cilvēki, kas ik dienu ir blakus, tie ir cilvēki, uz kuriem varam paļauties – tā ir ģimene. Mēs redzam, cik bērni ir laimīgi, jo viņi ir cits citam, cits citu aizstāv, rūpējas. Mēs ceram, ka bērniem šī pieredze būs iedvesmojoša un nākotnē arī viņi paši gribēs veidot lielas ģimenes."

Bagātība, ko vārdos neaprakstīt

Arī Dace Lazdiņa no Jaunpiebalgas ikdienā rūpējas par četrām atvasēm. Viņa ir pārliecināta, ka vecākiem, kuri plāno uzņemties rūpes par vairākiem bērniem, šis solis ir rūpīgi jāpārdomā. "Mēs ar vīru sākām plānot ģimenes pieaugumu tikai tad, kad abiem bija stabili un labi ikmēneša ienākumi. Tādējādi paši jutāmies drošāk. Mēs abi domājam līdzīgi – gribam bērniem dot visu to labāko, dot iespēju apmeklēt dažādus pulciņus, sevi attīstīt, tas viss prasa līdzekļus. Mēs izmantojam arī atbalstu, ko piedāvā valsts – piemēram, nekustamā īpašuma nodokļa vai sabiedriskā transporta atlaides. Tāpat izmantojam "3+ Ģimenes karti", ar kuru iespējams saņemt atlaides ne

■KOPĀ VIENOTI. Četrus bērnu mamma Inga Feldmane (vidū) kopā ar atvasēm Ervīnu (no kreisās), Edvardu Tomu, Elīnu un Alisi.

Foto: NO ALBUMA

tikai dažādu kultūras pasākumu biļetēm, bet arī degvielai. Tomēr mēs uzskatām, ka nedrīkst paļauties uz atbalstu, ko dod citi, jo tas var būt mainīgs. Tas, kas ir aktuāls šodien, vairs nebūs patiesība pēc trīs gadiem. Pašiem viss jādomā un jā dara. Bet noteikti varu apgalvot – mana ģimene ir mans lepnums. Mēs cits par citu kritīsim un celsimies vienmēr. Tā ir bagātība, ko vārdos nevar aprakstīt," pārliecināta ir četrus bērnu mamma D.Lazdiņa.

Rūpes un atbalsts

Ingas un Oskara Feldmaņu ikdienas noslēpums – mācīt bērniem būt patstāvīgiem.

Arī Inga par savu ģimeni runā ar prieku – četri bērni ir viņas lepnums. Inga atzīst – viegli nav, bet tas esot tā vērts: "Es pat nevaru iedomāties, kāda būtu dzīve, ja man viņu visu nebūtu. Mājās nepārtraukti ir rošanās, tas ir brīnišķīgi. Bērniem patīk darboties vienam ar otru – viņiem kopā ir interesanti. Bērni cits citu arī pieskata un uzmana. Kad bērnu nav mājās, tad šis klusums reizēm pat šķiet nomācošs."

Vecākā meita Alise, kurai nu jau 19 gadi, uzsākusi mācības Rīgā, 14 gadus vecais Ervīns, 12 gadus vecā Elīna un sešus gadus jaunais Edvards Toms mācās Cēsīs. "Ja ir četri bērni, tad jāplāno ne tikai ikdienas gaitas, bet arī finanses. Liels atspaidis daudz bērnu ģimenēm ir elektrības un nekustamā īpašuma nodokļa atlaides. Tāpat

dauzbērnu ģimenes saņem atlaides, braucot ar sabiedrisko transportu. No 1. septembra ir piešķirta 90% atlaide, un meita uz Rīgu var aizbraukt, iztērējot vien 35 centus vienā virzienā, to mēs ļoti novērtējam." Par šo jaunumu Inga priecājas vēl vairāk tādēļ, ka arī viņa pati no oktobra vidus kļūs par studentu un uzsāks mācības Jelgavā – Latvijas Lauksaimniecības universitatē, lai apgūtu agronoma profesiju.

"Pilnas slodzes darbs, rūpes par ģimeni un mācības – tas viss mani nebaida. Drīzāk uztveru to kā izaicinājumu. Manuprāt, ar vīru esam bērniem iemācījuši būt gana patstāvīgiem, turklāt no viņiem saņemtu lielu atbalstu – tā ir mana motivācija sevi realizēt darbā. Mēs ar vīru cenšamies bērniem rādīt priekšzīmi, cik būtiski ir gan mācīties, gan arī strādāt," norāda četrus bērnu mamma.

Inga ir novērojusi, ka viņas pašu lokā arvien vairāk vecāku izvēlas veidot daudz bērnu ģimenes: "Protams, svarīgs ir ikdienas atbalsts un otrs cilvēks. Mans vīrs ģimenei ir liels atbalsts, viņš par mums rūpējas, mēs uz viņu varam paļauties. Šķiet, agrāk pastāvēja uzskats, ka daudz bērnu ģimenes ir nelabvēlīgas ģimenes. Nu es redzu, kā mainās sabiedrība un uzskati. Lielas ģimenes nav nekā nosodāms, drīzāk – tā ir milzīga laime." Inga uzskata, ka valsts un pašvaldības arvien vairāk sāk apzināties, ka ģimenes jāatbalsta, kā arī jaunie pāri aizvien vairāk apzinās ģimenes vērtību. □

Cer uz labākiem laikiem

Lolita Ābelīte ir trīs meitu mamma. Bērnu Lolita audzina viena. Ikdienu nav viegla, viņa neslēpj, ka reizi pa reizei prātā iezogas domas par došanos prom no Latvijas.

Trīs bērnu māmiņa gribētu, lai meitas augtu Cēsīs, lai šeit bērni iegūtu pamata izglītību. 16 gadus vecā Džeina Samanta un 13 gadus vecā Kristija Keita mācās Cēsīs pamatskolā, bet divus gadus vecā Railija Greisa vēl nav uzsākusi bērnudārza gaitas. Pati Lolita strādā Cēsīs – veikalā par datu operatori. Viņai darbs nereti sākas jau septiņos no rīta.

Ģimenei ir lauku mājas Spārē – tur arī deklarēta dzīvesvieta. Tomēr, lai ikdienu būtu ērtāka, Lolita ir dzīvokli Cēsīs. Tiktāl viss šķietami būtu labi, bet Lolita ar meitām nonākusi neapstājamā situācijā. Dzīvokļa īpašnieks aizliedzis māmiņai ar bērniem dzīvoklī deklarēties. Ko tas nozīmē ģimenei? Lai arī ikdienu Lolita ar meitām pavada Cēsīs, šeit strādājot un mācoties, liela daļa labumu, kas ģimenei pienāktos, iet secen – piemēram, vieta bērnudārzā jaunākajai atvasei vai atvieglojumi interešu izglītībā vecākajām meitām. Lolita apzinās, ka pašai jāmeklē iespējas un risinājumi, tomēr viņa gribētu saņemt lielāku atbalstu arī no pašvaldībām – Amatas novada, kurā ir deklarējusies, vai Cēsīm, kur dzīvo ikdienā. "Visvairāk nomāc tas, ka nav vietas bērnudārzā. Jaunākajai meitai šajā vecumā nepieciešama komunikācija ar citiem bērniem, nepieciešams apgūt jaunas prasmes. Mums tiek solīta vieta bērnudārzā, kad meitiņai būs pieci gadi. Tā kā pati strādāju pilnas slodzes darbu, nevaru meitai nodrošināt kvalitatīvas nodarbības mājās. Arī aukles pienākumos ietilpst bērnu tikai pieskatīt," savu stāstu "Druvai" uztic Lolita, kura priecājas vien par to, ka reizi pa reizei mazāko meitiņu pieskata lielās māsas, kā arī darba devējs esot saprotošs un pretimnākošs.

Trīs bērnu mamma atzīst, ka ikdienu nav viegla, lai ik mēnesi "savilktu galus", nepieciešams finanses precīzi plānot: "Auklītes pakalpojumi izmaksā

2,20 eiro stundā. Lai samaksātu visus rēķinus, mēnesī nepieciešami 500 eiro. Protams, man tiek maksāts arī valstī noteiktais atbalsts par bērniem, saņemtu kopumā 130 eiro mēnesī. Manuprāt, šī summa ir smieklīga. Mēs visi zinām, cik izmaksā skolas piederumi, apģērbs, apavi, turklāt lielākajām meitām nu jau arī tiek dota kabatas naudiņa. 130 eiro ir kā piliens jūrā, bet, protams, labāk nekā nekā. Lai vajadzīgo varētu atļauties, meklēju arī papildu ienākumu avotus – reizēm brīvajās dienās pieskatu citus bērnus." Lolita norāda, ka, tā kā viņa labprāt ved meitas uz dažādiem kultūras pasākumiem, tad liels atspaidis ģimenes ikdienā esot "3+ Ģimenes karte", ar kuru iespējams saņemt atlaides.

Ko darīt?

●Cēsu novada pašvaldības aģentūras "Sociālais dienests" direktore Iveta Sietiņšone skaidro: "Neviens dzīvokļa īpašnieks nevar aizliegt īrniekiem dzīvoklī deklarēties. Ikvienam cilvēkam jābūt deklarētam tajā vietā, kurā viņš ir sasniedzams. Dažkārt dzīvokļu īpašnieki satraucas, ka tad, ja īrnieks būs deklarējis dzīvoklī, viņam būs tiesības uz dzīvokli, bet tas tā nav. Šajā situācijā māmiņai būtu sava dzīvesvieta jādeklarē pašai, to var izdarīt interneta vietnē www.latvija.lv. Tās ir ne tikai māmiņas tiesības, bet arī pienākums."

●Savu skaidrojumu situācijai sniedz arī Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes (PMLP) preses dienests: "Saskaņā ar Dzīvesvietas deklarēšanas likumu persona var mainīt deklarēto dzīvesvietu uz citu adresi, ja ir tiesisks pamats apmesties uz dzīvi noteiktā nekustamā īpašumā, ja tai pieder šis nekustamais īpašums, attiecībā uz to ir noslēgts īres vai nomas līgums vai šā īpašuma lietošanas tiesības tā ieguvusi uz laulības, radniecības, svainības vai cita likumiska vai līgumiska pamata. Tātad, ja īrniekam ir noslēgts īres līgums, tad viņam ir tiesisks pamats deklarēt adresi noteiktajā nekustamajā īpašumā. Saskaņā ar Dzīvesvietas deklarēšanas likumu īpašnieks nevar liegt personai deklarēties īpašumā, kurā tai dzīvot ir tiesisks pamats." □

Cēsu novada pašvaldības aģentūras "Sociālais dienests" direktore norāda, ka Cēsu novadā pēdējo gadu laikā palielinājies daudz bērnu ģimeņu skaits. Novadā 2017. gada beigās bija 171 daudz bērnu ģimene, 2013.gadā – 108. "Ir jūtams pieaugums, to veicina arī atvieglojumu sistēma. Pēc analīzes esam secinājuši, ka, lai arī dzimstība gadu laikā nepalielinās, daudz bērnu ģimeņu skaits palielinās. Tas var būt saistīts arī ar to, ka daudzas ģimenes pārceļas uz dzīvi Cēsīs. Daudz bērnu ģimenes labprāt interesējas un izmanto ne tikai valsts, bet arī pašvaldības sniegto atbalstu. Piemēram, patlaban jau 202 skolēniem piešķirtas brīvdienas skolās un 197 mazuliem atlaides maksājumus par bērnudārzu," norāda I. Sietiņšone.

Lappusi sagatavojuši MADARA OZOLIŅA

Publikācijas sagatavotas ar Valsts reģionālās attīstības aģentūras finansiālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.

Mērķprogramma "Reģionālo un vietējo mediju atbalsta programma" atbalstīts projekts nr. Nr.2/MEDIA/18/013

Valsts reģionālās attīstības aģentūra

Mūsu puses kandidātu netrūkst

Kopumā, kā zināms, startē 16 saraksti, kuros pieteikts 1461 deputātu kandidāts. Vidējais vecums: 46,5 gadi, jaunākajam kandidātam ir 21 gads, vecākajam - 88 gadi. 1160 kandidāti ir ar augstāko izglītību, septiņi ar pamatskolas izglītību, pārējiem vidējā izglītība. Kandidātu vidū vīrieši ir 68,2 procenti jeb 997 kandidāti.

Atbilstoši Centrālās vēlēšanu komisijas mājaslapā rodamajai informācijai 38 kandidāti norādījuši, ka dzīvo kādā no astoņiem vēsturiskā Cēsu rajona novadiem: Amatas novadā -7, Cēsu novadā -11, Jaunpiebalgas novadā -1, Līgatnes novadā -3, Pārgaujas novadā -3, Priekule novadā -9, Raunas novadā -1, Vecpiebalgas novadā -3.

"Druva" pārskatīja kandidātu sarakstus, lai palūkotu, kuri kandidāti kā pirmie sarakstā būs minēti Vidzemes vēlēšanu apgabalā un kuri mūsu puses kandidāti būs rodamā tajā vai citā sarakstā. Minējam arī tos, kuri nav no mūsu puses novadiem, bet te deklarējuši savus īpašumus vai strādā mūsu pusē, vai bijusi kāda cita saistība. Ieskatījāmies tikai partiju Vidzemes sarakstus.

Latvijas Krievu savienība. Vidzemē ar 1.numuru Eiropas Parlamenta deputāta palīgs Andris Tolmačovs no Olaines novada. Vidzemes sarakstā nav kandidātu, kuriem būtu tieša saistība ar vēsturisko Cēsu rajonu.

Jaunā konservatīvā partija. Vidzemē ar 1.numuru partijas vadītājs un Rīgas domes deputāts Jānis Bordāns, bet sarakstā ir vairāki mūsu pusē dzīvojošie: SIA "T.B. BIROS" valdes locekle Tatjana Bernharde (9.numurs); Jaunsardzes instruktors no Jaunpiebalgas Aivars Ontužāns (11); "Vidzemes tūrisma asociācijas" valdes priekšsēdētājs Raitis Sijāts (13.); students no Līgatnes novada Nauris Gūtmanis (16.); SIA "Studio ABC" valdes locekle, direktore Sandra Ģeida (24.) Viņas dzīvesvieta norādīta Jūrmalā, bet uzņēmums reģistrēts Cēsīs, viņa darbojas arī Cēsu Uzņēmēju klubā.

Rīcības partija. Vidzemē ar 1.numuru startē Jurijs Vasiļjevs, SIA "Rīgas cīņu sporta skola" valdes loceklis. Vidzemes sarakstā nav kandidātu, kuriem būtu saistība ar vēsturisko Cēsu rajonu.

Nacionālā apvienība "Visu Latvijai!" - "Tēvzemei un Brīvībai/LNNK". Vidzemē ar 1.numuru startē Saeimas deputāts Rairis Dzintars, kurš dzīvo Siguldas novadā. Sarakstā vairāki mūsu pusē dzīvojošie, strādājošie: Bruno Javoišs (11.) - pensionārs, kurš dzīvo Priekule novadā; Sīgita Norvele (22.) - SIA "Royal Dandy" valdes locekle, dzīvo Priekule novadā; Andris Polis (24.), ZS "Tožiņi" vadītājs, dzīvo Vecpiebalgas novadā; Kristīne Skrīvere (26.), Cēsu Vēstures un mākslas muzeja vadītāja; Guntis Grosbergs (28.) - Cēsu novada domes deputāts, Priekule novada pašvaldības autoceļu uzturēšanas

organizators. Vēl var minēt, ka Kocēnu novadā dzīvojošais kandidāts Nauris Jurgenbergs (18.) deklarējis, ka viņam pieder zemes īpašums Pārgaujas novadā.

"Progresīvie". Vidzemē ar 1.numuru Inga Liepa - Meiere, biedrības "Latvijas Samariešu apvienība" dienests "Samariešu atbalsts mājās" vadītāja vietniece, dzīvo Saulkrastu novadā. Sarakstā ar 12. numuru Jānis Vanags, Ālesundas apgabala starpkopienu vides uzņēmuma "IKS" vides sakopšanas darbinieks, kurš kā savu dzīvesvietu deklarējis Līgatnes novadu.

Latvijas Centriskā partija. Vidzemē ar 1.numuru startē students Vazgens Sorokins no Rīgas. Šis ir vismazskaitlīgākais saraksts, Vidzemē tikai seši kandidāti, no mūsu puses neviena starp tiem nav. **"LSDSP/ KDS/ GKL".** Vidzemē ar 1.numuru Jānis Dinevičs, SIA "Gosupi nekustāmie īpašumi" valdes priekšsēdētājs no Rīgas. Pensionārs Juris Apinis (12.) no Amatas novada; Viktors Zariņš (13.), Latvijas Sociāldemokrātiskās Strādnieku partijas revīzijas komisijas loceklis, dzīvo Cēsu novadā; Raimonds Jansons (16.), saimniecības "Vecpekas" saimnieciskās darbības veicējs, dzīvo Priekule novadā.

"No sirds Latvijai". Vidzemē ar 1.numuru Gints Ģabers no Raunas novada, uzņēmuma "Labi Dati" iepirkumu speciālists. Vēl sarakstā: Edgars Mednis (5.) no Amatas novada, ZS "Upmaļi" īpašnieks; Jānis Zumberts (9.) no Priekule novada, Priekule agrorsursu un ekonomikas institūta kaltēšanas iekārtu speciālists; Andris Amans (12.) no Vecpiebalgas novada, SIA "LS transports un loģistika" autovadītājs; Edīte Vilciņa (14.) no Amatas novada, SIA "Audita asistents" grāmatvede.

"Saskaņa" sociāldemokrātiskā partija. Vidzemē ar 1.numuru Evija Papule, Rīgas domes priekšsēdētāja padomniece izglītības reformas jautājumos. Sarakstā nav neviena no mūsu puses, var minēt vien to, ka Gatis Strazdiņš (27.) 1993.gadā absolvējis Cēsu 1.vidusskolu.

"Attīstībai/ Par". Vidzemē ar 1.numuru Eiropas Parlamenta deputāts Artis Pabriks. Sarakstā Andris Skride (2.), Paula Stradiņa klīniskās universitātes slimnīcas ārsts, kardiologs, kura dzīvesvieta ir Rīga, bet viņam pieder māja un piemājas zemes nekustamais īpašums Cēsīs. Dace Rukšāne-Ščipčinska (3.), kuras dzīvesvieta - Pārgaujas novads; Mārtiņš Šteins (28.), dzīvo Amatas novadā.

Latvijas Reģionālo apvienība.

Vidzemē ar 1.numuru Saeimas deputāts Edvards Smiltēns, dzīvo Saulkrastu novadā. Sarakstā ir Aigars Ozoliņš (16.), dzīvo Rīgā, strādā AS "Sadales tikls", procesu un kontroles daļas būvniecības elektroinženieris, bet deklarācijā minēts, ka pieder māja Vecpiebalgā, ir šajā novadā esošās ZS "Upkalns" īpašnieks. Oļegs Zabirko (27.), dzīvesvieta Garkalnes novads, Cēsu 2.vidusskolas absolvents, ir Ierīko darbojošies uzņēmuma SIA "HardWood Industry" izpilddirektors.

"Latviešu nacionālisti". Vidzemē ar 1.numuru pensionārs Alfrēds Buls, dzīvo Ikšķiles novadā. Ar 2.numuru Alfrēda Kalniņa Cēsu Mūzikas vidusskolas direktors Vīgo Račevskis. Vēl sarakstā Mārtiņš Mūzītis (6.), Cēsu "DzP" māju apsaimniekotājs, dzīvo Siguldas novadā; Elīza Krista Kurvīte (9.), PII "Māra" mūzikas skolotāja, dzīvo Cēsu novadā; Dzintars Viņauds (14.) Valsts SIA "Sertifikācijas un testēšanas centrs" atbilstības novērtēšanas nodaļas bioloģiskās lauksaimniecības sektora vadītājs, vecākais eksperts, dzīvesvietu deklarējis Amatas novadā.

"Jaunā Vienotība". Vidzemē ar 1.numuru Saeimas deputāte Inese Libiņa-Egnere no Rīgas. Sarakstā ar 18.numuru Jānis Drengers, dzīvesvieta Pārgaujas novads, amats - "Quest Employment Ltd" klientu menedžeris, Northampton, Apvienotā Karaliste. Vēl var minēt Valkas novada domes priekšsēdētāja vietnieku Viesturu Zariņu (24.), kurš norādījis, ka viņam īpašumā pieder zeme Pārgaujas novadā.

"Par Alternatīvu". Vidzemē ar 1.numuru Juris Žuravļovs, A/S "Marika" direktors, dzīvo Rīgā. Sarakstā Jānis Ardavs (3.), pensionārs, dzīvo Cēsu novadā.

Politiskā partija "KP.VL". Vidzemē ar 1.numuru Linda Liepiņa, SIA "Wok Rīga" valdes locekle, dzīvo Rīgā. Sarakstā Kristaps Kosītis (8.), SIA "Netnet" valdes loceklis, dzīvo Cēsu novadā; Andris Mikāls (26.), SIA "AGS" valdes loceklis, dzīvo Cēsu novadā.

Zaļo un zemnieku savienība. Vidzemes sarakstā ar 1.numuru pieteikts Ministru prezidents Māris Kučinskis, kura dzīvesvieta norādīta Strenču novadā. Sarakstā: Artis Rasmanis (6.), Saeimas deputāts, dzīvo Priekule novadā; Valters Dambe (8.) Saeimas deputāts, dzīvo Pārgaujas novadā; Māra Juzupa (16.), Priekule novada bijušā domes priekšsēdētāja; Mārtiņš Jarohovičs (25.), SIA "FRESH ONE AD" valdes loceklis, dzīvo Cēsu novadā. □

UZZIŅAI

Izdarīt izvēli

Kā redzam, Saeimas vēlēšanās startē itin daudzi deputātu kandidāti no vēsturiskā Cēsu rajona novadiem, citi vairāk, citi mazāk zināmi, bet skaidrs, ka katram ir savs radu, draugu un paziņu loks. Vai tas, ja pamanīts pazīstams vārds un uzvārds, var ietekmēt vēlēšanu izvēli balsot par sarakstu? Bet varbūt notiek tieši pretējais, ieraugot cilvēku, kuru pārāk augstu nevērtēju, malā nolieku visu sarakstu.

Sociālantropologs Klāvs Sedlenieks "Druvai" atzīst, ka var būt abējādi: "Ja tu kādu pazīsti, iespējams, ka par viņu atdosi balsi, būs lielāka. Protams, var būt dažādi, zinot, ka konkrētais cilvēks ir slikts, tu viņu izsvītrosi. Politikā, veidojot partiju deputātu kandidātu sarakstus, pārsvārā ņem vērā šo aspektu un iekļauj konkrētajā vēlēšanu apgabalā dzīvojošos. Protams, tur tiek ielikti publiski labi zināmi cilvēki, taču ir arī daudz vietējo. Balsojot par pazīstamiem, savā novadā dzīvojošajiem, ir tā sajūta, ka šis cilvēks labāk aizstāvēs vietējās intereses. Īpaši, ja tas ir kāds aktīvs, zināms novadnieks, tas nepārprotami var dot lielākas iespējas, ka par viņu tiks balsots."

Jautāts, kā vēlētieji izdara izvēli, par ko balsot, vērtējot pragmatiski vai vadoties pēc emocijām, K. Sedlenieks norāda, ka izvēles izdarīšana ir ļoti komplicēta: "Daļai vēlētieju ir tradīcija, ka vienmēr tiek balsots par konkrētu sarakstu. Ļoti bieži izvēle tiek izdarīta, vadoties pēc sarakstā esošajām personālījām. Ja ir cilvēks, par kuru gribas balsot, nav tik svarīgi, kas teikts partijas programmā vai kādi ir pārējie kandidāti. Protams, ir daļa vēlētieju, kuri mēģina rūpīgi iepazīt programmas, bet nezinu, vai tas ir pareizākais, jo tur taču var sarakstīt, ko sirds kāro. Vajadzētu ņemt talkā iespējami plašāku informāciju - programma, cilvēki, partijas vēsture, tās kopējā ideoloģija. Nosacīti vecajam un lielajam partijām ir zināmas priekšrocības, jo par tām jau ir bāzes informācija. Vai, teiksim, ir skaidra ideoloģija, tad pārējam pat nav nozīmes, te klasisks piemērs ir nacionālais bloks ar savu vēlētieju kopu.

Katra ziņā, pirms izdarīt izvēli, vajadzētu padomāt, bet problēma tā, ka vēlētieji patiesībā nesajūt piederību kādam politiskam spēkam un viņu līdzdalība vēlēšanu starplaikos ir niecīga. Labākajā gadījumā aiziet uz vēlēšanām, un viss."

Saeimas deputātu mandātu sadalījums

13. Saeimas vēlēšanās ievēlēs 100 deputātu, noteiktu skaitu no katra vēlēšanu apgabala. Salīdzinot ar iepriekšējām Saeimas vēlēšanām, katrā vēlēšanu apgabalā ievēlamo deputātu skaits nedaudz mainījies.

Nemainīgs tas palicis Latgalē, no kurienes ievēlēs 14 deputātus. Pa vienam deputātam zaudējuši trīs apgabali - Vidzeme, no kuras šogad ievēlēs 25 deputātus, Zemgale - 14 un Kurzeme - 12. Tas nozīmē, ka no Rīgas apgabala ievēlēs par trim deputātiem vairāk - 32. Arī šis sadalījums var ietekmēt spēku samēru jaunajā parlamentā.

Vēlētiejiem radušies jautājumi, kā tiek sadalīts vietu skaits apgabalos. Saeimas vēlēšanu likumā teikts, ka deputātu vietu sadalē nepiedalās tie viena nosaukuma kandidātu saraksti, kuri kopā Latvijā saņēmuši mazāk par pieciem procentiem no nodoto balsu kopskaita. Tātad, ja, piemēram, Vidzemes apgabalā kāds saraksts saņem septiņus procentus balsu, bet pārējos apgabalos vien divus procentus, vidēji saraksts saņem mazāk par pieciem procentiem un arī no Vidzemes apgabala neviens ievēlēts netiks.

Arī Centrālās vēlēšanu komisijas Informatīvās daļas vadītāja Kristīne Bērziņa akcentē, ka piecu procentu barjera tiek aprēķināta visā valstī kopumā: "Ja val-

stī kopumā kāds politiskais spēks to nav pārvarējis, nav nozīmes, cik tas saņēmis katrā vēlēšanu apgabalā. Savukārt, ja politiskais spēks Latvijā pārvarējis noteikto barjeru, tas piedalīsies vietu sadalē visos apgabalos, kur pieteikts, neatkarīgi no konkrētajā apgabalā iegūtā balsu skaita."

Likumā noteikts, kā notiek iegūto mandātu skaita aprēķināšana: nosaka vēlēšanu apgabalā par katru kandidātu sarakstu nodoto derīgo vēlēšanu zīmju skaitu; par katru kandidātu sarakstu nodoto vēlēšanu zīmju skaitu dala secīgi ar 1, 3, 5, 7 un tā tālāk, līdz dalījumu skaits ir vienāds ar kandidātu sarakstā pieteikto kandidātu skaitu; visus iegūtos dalījumus par vienu vienā vēlēšanu apgabala kandidātu sarakstiem sanumurē kopējā dilstošā secībā; deputātu vietas vēlēšanu apgabalā secīgi saņem tie kandidātu saraksti, kuriem atbilst lielākie dalījumi.

K. Bērziņa norāda, ka pirms vēlēšanām ir ļoti grūti prognozēt, cik kurš spēks kurā apgabalā dabūs vietas, jo to ietekmē ļoti daudzi faktori.

Viņa uzsver, ka nepatiess ir mīts, ka tiem, kuri pārvar piecu procentu barjeru, tiek piešķirtas to sarakstu balsis, kas paliek aiz svītras: "Nevajadzētu ticēt tiem, kuri acina nebalstot par mazajām partijām, jo šīs balsis tāpat tiks piešķirtas sarakstiem, kas pārvarējuši piecu procentu barjeru. Tā nenotiek. Mandātu sadalē piedalās tikai par katru kandidātu sarakstu, kas pārvarējis barjeru, nodotās derīgās vēlēšanu zīmes katrā apgabalā, un tad tiek veikts matemātiskais aprēķins, lai noteiktu, cik vietu katrs saraksts iegūvis." □

Lappusi sagatavojis JĀNIS GABRĀNS

Publikācijas sagatavotas ar Valsts reģionālās attīstības aģentūras finansiālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.

Mērķprogrammā "Reģionālo un vietējo mediju atbalsta programma" atbalstīts projekts nr. Nr.2/MEDIA/18/013

Valsts reģionālās attīstības aģentūra